

Inicjatywy na rzecz ochrony dzieci przed wykorzystywaniem komercyjnym podjęte w RPA w czasie przygotowań i trwania Mistrzostw Świata w Piłce Nożnej w 2010 roku („2010 ma być rokiem piłki nożnej, nie handlu dziećmi!”)

Organizacja mundialu w 2010 r. w Republice Południowej Afryki była wydarzeniem historycznym — po raz pierwszy tak wielka impreza sportowa została zorganizowana w państwie afrykańskim. Już w chwili wydania decyzji organizatorzy mistrzostw spotkali się z ogromną falą krytyki: RPA wytykano wysoki poziom przestępczości, brak odpowiedniego zaplecza zarówno dla zawodników, jak i turystów, wskazywano na olbrzymie problemy społeczne, w tym m.in. na problem handlu ludźmi, z którym państwa afrykańskie, w tym RPA, nie walczyły wystarczająco skutecznie. Władze RPA od początku były więc pod silną presją spełnienia wielu oczekiwań, związanych nie tylko z przygotowaniem sportowego wydarzenia, ale także z wprowadzeniem zmian w ustawodawstwie oraz w praktyce działań pomocowych.

Dzięki wsparciu międzynarodowych organizacji już dwa lata przed mistrzostwami rozpoczęto działania mające na celu ochronę dzieci przed wykorzystaniem komercyjnym. Najwięcej działań i społecznej uwagi poświęcono temu problemowi w roku mistrzostw.

Sytuacja społeczna RPA

O RPA mówi się, że jest krajem, który ma w sobie cały świat. Odnosi się to do bogactw naturalnych kraju, fauny i flory, ale także do wielokulturowego społeczeństwa, jak i problemów z jakim państwo się boryka. RPA jest — dzięki swojej historii — najbardziej „europejskim” krajem afrykańskim, z drugiej strony — także przez swoją historię — jest krajem niezwykle podzielonym społecznie, z poważnymi problemami społecznymi, czyli wysoka przestępczością, pandemią

HIV/AIDS, ubóstwem, wysokim poziomem bezrobocia, niskim poziomem edukacji. Choć równość zapewniona jest w konstytucji republiki, życie codzienne weryfikuje ideały, a przedstawiciele poszczególnych ras żyją nadal obok siebie, co wiąże się głównie z problem dystrybucji dóbr. Choć intensywnie rozwija się klasa średnia, nadal bogactwo skupione jest w rękach niewielkiej grupy ludzi, podczas gdy większość obywateli żyje w skrajnej biedzie (na ten podział dóbr prze-

kłada się podział rasowy związany ze spodkiem po apartheidzie). Silnym hamulcem rozwoju społeczeństwa jest brak dostępu do dobrej jakości edukacji.

Największym problemem RPA (podobnie jak i innych krajów w tym rejonie) jest pandemia HIV/AIDS, a także problemy generowane przez chorobę: sieroctwo, bieda, dzieci ulicy.

Konieczne jest także zwrócenie uwagi na fakt, że RPA jest dla wielu obywateli krajów

ościennych (przede wszystkim Zimbabwie, Zambezi, Mozambiku) „eldorado”, do którego przybywają — często nielegalnie — w poszukiwaniu pracy.

Ten rys społeczny jest niezwykle ważny w kontekście problemu handlu dziećmi: dotyka on głównie dzieci czarnoskórych, w tym dzieci osieroconych i/lub z rodzin dotkniętych problemem HIV, w grupie najwyższego ryzyka lokują się także najmłodszy obywatele krajów ościennych.

Problem handlu w krajach Afryki południowej

RPA uznawane jest za jedno z państw kluczowych dla handlarzy dziećmi w obrębie Afryki, jak i globu. RPA jest krajem pochodzenia, tranzytu, jak i docelowym dla handlarzy dziećmi.

Wewnątrz kraju proceder skupia się przede wszystkim na przemieszczaniu dzieci z biednych wiejskich rejonów (głównie z prowincji północnych), często z nieformalnych osiedli (zwanych tutaj *townships*), w rejony największych miast w tym przede wszystkim: Johannesburga, Kapsztadu oraz Durbanu (ILO 2002; Molo Songololo 2008; US Department of State 2009). Na terenach przygranicznych udokumentowano także pojedyncze przypadki handlu dziećmi do krajów ościennych — Namibii, Botswany. Głównym nurtem jest jednak sprzedaż dzieci pochodzących z Mozambiku, Zimbabwie, Swazilandu czy Lesoto do RPA (US Department of State, 2009). Nie są to jedyne kanały przerzutowe: do RPA sprzedawane są także dzieci z innych krajów afrykańskich (Kenii, Tanzanii Kongo, Angoli, Burundi, Etiopii, Senegalu, Somalii, Ruandy, Ugandy, Kamerunu czy Nigerii), Azji czy Europy Środkowej. Dzieci z RPA wywożone są także do Europy, Stanów Zjednoczonych czy krajów Bliskiego Wschodu (IOM 2002).

Uznaje się, że grupą największego ryzyka są dzieci osierocone, w szczególno-

ści dziewczynki w wieku 12–18 lat (World Hope South Africa). Dzieci wykorzystywane są głównie do zebrania, prostytucji, produkcji pornografii, bezpłatnej pracy w domach, na farmach, ale także np. w kopalniach, jak również do działań przestępczych: sprzedaży i przemytu narkotyków.

Wskazuje się na dwie główne przyczyny eskalujące problem handlu w rejonie: bieda oraz pandemia HIV/AIDS. Podstawowym problemem, który hamuje walkę z handlem dziećmi jest bieda. Wiele z rodzin żyje w skrajnej biedzie (np. rodzina 10-osobowa musi utrzymać się z dochodu 350 dolarów rocznie), co sprawia, że niektórzy rodzice sprzedają swoje dzieci, inni oddają je handlarzom, wierząc, że ci zapewnią im możliwość edukacji czy jedzenia i schronienia (czego nie mogą zapewnić im rodzice).

Kolejnym problemem, który wpływa w znacznym stopniu na rozwój procederu handlu dziećmi jest pandemia HIV/AIDS. Obecnie szacuje się, że w RPA żyje 3 miliony dzieci osieroconych, z czego około połowa na skutek śmierci rodziców z powodu AIDS. Zarówno instytucje państwowe, jak i organizacje pozarządowe nie potrafią zapewnić opieki nad wszystkimi sierotami. Dlatego też część z tych dzieci staje się łatwym celem dla handlarzy dzieci.

Legislacja w RPA związana z walką z handlem dziećmi

RPA jest jednym z sygnatariuszy Protokołu z Palermo, co nałożyło na rząd konieczność stworzenia prawa mającego na celu walkę z handlem ludźmi, gromadzenie danych, jak również zapewnienie wsparcia i pomocy ofiarom handlu. Prace nad kompleksową ustawą penalizującą handel ludźmi (*Prevention and Combating of Trafficking in Persons Bill*) trwały ponad 6 lat, za co rząd spotkał się z silną krytyką ze strony rodzimych organizacji działających na rzecz dzieci i kobiet, jak również międzynarodowych instytucji (RPA było w latach 2005–2008 na miało status *Tier 2 Watch List* przyznawany przez US Department of State Trafficking in Persons Reports, krajom niespełniającym kryteriów skutecznej walki z procederem handlu ludźmi). Ostatecznie *Prevention and Combating of Trafficking in Persons Bill* wszedł w życie na początku 2010 r., ustawa penalizuje wszystkie formy handlu ludźmi (wcześniejsze prawo było fragmentaryczne: ograniczało się do możliwości skazania za handel ludźmi w celach wykorzystywania seksualnego czy sprzedaży dzieci w celach adopcji).

Niezależnie od wprowadzonej legislacji w 2009 r. rząd RPA przy wsparciu międzynarodowych organizacji ILO, IOM, UNODC,

UNICF (The International Labour Organisation, The International Organisation for Migration, The United Nations Office on Drugs and Crime, The United Nations Children's Fund) rozpoczął realizację programu walki z handlem ludźmi nazywanego „*Tsireledzani*”, na który składają się badania, szkolenia oraz działania edukacyjne mające na celu podniesienie wiedzy nt. problemu handlu ludźmi wśród obywateli, jak również profesjonalistów pracujących z dziećmi, w tym prokuratorów i sędziów.

Należy także zwrócić uwagę, że państwa w rejonie Afryki południowej pod presją międzynarodowych działań zaczynają dostrzegać wagę problemu i w większości państw, w tym: RPA, Mozambiku, Malawi, Zambii oraz na Madagaskarze, trwają działania mające na celu walkę z procederem handlu (zmiany legislacji, szkolenia dla przedstawicieli wymiaru sprawiedliwości i ścigania, jak również powstawanie ośrodków pomocy dla ofiar), co daje szansę na lepszą współpracę międzynarodową. Jednakże niektóre kraje nadal pozostają otwarte dla handlarzy ludźmi — nadal nie ma w nich prawa penalizującego handel ludźmi, są to w szczególności Zimbabwe oraz Suaziland.

praktyka

Wielkie wydarzenia sportowe a handel dziećmi

Od czasu olimpiady w Atenach w 2004 r. zwrócono baczniejszą uwagę na problem handlu dziećmi w czasie masowych imprez. Ustalono, że międzynarodowe imprezy sportowe mogą na dwa sposoby wpływać na proceder handlu ludźmi. Po pierwsze mogą prowadzić do zwiększenia ilości osób prostytuujących się, w tym nieletnich w miastach, w których odbywają się sportowe wydarzenia (wiąże się to z faktem przybycia dużej liczby turystów — zazwyczaj mężczyzn, którzy w miastach rozgrywek

sportowych czują się anonimowi). Po drugie, uznaje się, że masowe imprezy mogą ułatwić przekroczenie granic sprawcom, jak i ofiarom handlu, które następnie mogą być przemieszczone do docelowych miast i państw.

Prowadzono analizy działań mających na celu walkę z procederem handlu ludźmi oraz pomocy ofiarom w czasie olimpiady w 2005 r. w Grecji oraz Mistrzostw Świata w Piłce Nożnej 2006 w Niemczech. Na podstawie tych analiz sformułowano rekomen-

dacje dla krajów, które w przyszłości będą gospodarzami podobnych wydarzeń:

- 1) Odstraszanie handlarzy i potencjalnych klientów usług seksualnych poprzez **kampanie edukacyjne** przed, w czasie, jak i po zakończeniu wydarzeń sportowych: uczestnicy tych wydarzeń (zarówno obywatele, jak i turyści) muszą wiedzieć, że prostytucja jest w kraju gospodarza nielegalna. Przekazy kampanii powinny także informować nt. zagrożeń związanych z prostytucją, tj. handel ludźmi, choroby weneryczne, HIV *etc.*
- 2) **Walka z sieciami przestępczymi** zaangażowanymi w proceder handlu ludźmi: budowa/oddelegowanie jednostek zajmujących się wyłącznie tym problemem. Przeszkolenie policji i straży miejskiej, firm ochroniarskich włączonych w zapewnienie bezpieczeństwa w miastach, w których odbywają się widowiska, w identyfikowaniu ofiar handlu i procedurze pomocy i wsparcia.
- 3) Przeciwdziałanie handlowi ludźmi poprzez **uszczelnienie granic**: przeszkole-

nie funkcjonariuszy w identyfikacji potencjalnych ofiar handlu.

- 4) **Pomoc ofiarom handlu** ludźmi poprzez zapewnienie im odpowiednich warunków bytowych, możliwość pomocy psychologicznej i medycznej, a także ochronę przed osobami zamieszkanymi w procesie ich sprzedaży.

Czerpiąc z doświadczeń międzynarodowych w zakresie walki z handlem dziećmi w czasie wydarzeń sportowych, organizacje działające na terenie RPA, przez ponad 4 lata przygotowywały się do mistrzostw. Molo Songololo — jedna z kluczowych organizacji zajmujących się pomocą dzieciom, które padły ofiarami handlu — przygotowała ocenę zagrożeń dzieci w czasie mistrzostw świata w 2008 r. Raport ten, zalecający m.in. działania edukacyjne, jak i organizację czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, był szeroko dystrybuowany i został uwzględniony w rządowych inicjatywach mających na celu ochronę dzieci i młodzieży w roku mistrzostw.

Inicjatywy podjęte na rzecz przeciwdziałania i ochrony dzieci przed handlem

Z powodu mundialu kalendarz roku szkolnego 2009/2010 został przemodelowany w ten sposób, aby w czasie mistrzostw dzieci i młodzież miały przerwę zimową w zajęciach. Rodziło to obawy, że dzieci — pozbawione opieki ze strony nauczycieli i wychowawców — będą podatniejsze na różne formy wykorzystywania, będą m.in. zmuszane przez rodziny do pracy (np. handlu pamiątkami, „ochrony” samochodów kibiców, drobnej przestępczości czy żebrania) czy prostytucji. Wyrażano także obawy, że w czasie mistrzostw — w związku z dużą liczbą turystów — handlarze ludźmi będą mieli łatwiejszą drogę przemytu ofiar handlu poprzez granice (Molo Songololo 2008; UNICEF 2010).

Wychodząc naprzeciw tym obawom rząd RPA w czasie corocznego Tygodnia Ochrony Dzieci (29 maja–3 czerwca) ogłosił Narodowy Plan Działania na rzecz chony dzieci w czasie trwania mistrzostw świata, zakładający m.in. zwiększenie liczby pracowników socjalnych w miastach, w których odbywały się mecze. Wyznaczono instytucje odpowiedzialne za opiekę nad dziećmi pozostawionymi bez opieki, jak również zapewniono miejsca w hostelach, oferujących całodobową opiekę i pomoc. Zapewniono wsparcie tłumaczy dla pracowników socjalnych i psychologów świadczących pomoc dzieciom, które padły ofiarą krzywdzenia.

Dzięki współpracy z UNICEF przed mistrzostwami przeszkolono ponad 1 000 pracowników socjalnych w zakresie identyfika-

cji i pomocy dzieciom–ofiaram handlu. Rozpoczęto także akcję promocji ośrodków, które przez 24h były dostępne dla dzieci –ofiara-

Organizacja czasu wolnego dzieci

Organizacje pozarządowe na terenie całego kraju podejmowały działania mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom i młodzieży, np. organizacja oglądania meczy w ośrodkach młodzieżowych czy parkach — mająca zachęcić młodzież do pozostawania w bezpiecznych dla nich dzielnicach. Organizatorzy chcieli odciągnąć dzieci i młodzież od udziału w zabawach w tzw. FIFA Fan Fest. Fan Festy zlokalizowane były w miejscach umożliwiających tysiącom ludzi wspólne oglądanie meczy na olbrzymich telebimach: w parkach, plażach, stadionach. Wstęp do Fan Festów był całkowicie bezpłatny. Zachodziła obawa, że w tak dużych skupiskach ludzi dzieci będą szczególnie podatne na rekrutację ze strony handlarzy ludźmi. Podjęto także próbę zapewnienia bezpieczeństwa dzieciom i młodzieży, którzy zdecydowali się wziąć udział w zabawach w Fan Festach. Mogły one znaleźć pomoc w specjalnych punktach, w których dyżurowali policjanci i pracownicy socjalni. Organizatorzy wraz z UNICEF w czterech Fan Festach (Port Elizabeth, Nelspruit, Sandton–Johannesburg, Soweto) zapewnili budowę stref przyjaznych dzieciom (*Child-friendly Spaces*), gdzie najmłodsi mogli spokojnie oglądać mecze

i brać udział w innych aktywnościach (konkursach, zabawach *etc.*). Pracownicy socjalni wraz z policjantami patrolującymi tereny Fan Festów zostali przeszkoleni w zakresie identyfikacji potencjalnych dzieci–ofiara handlu. Pracownicy ci mieli za zadanie otaczać opieką dzieci pozostawione bez opieki i zapewnić im transport do i opiekę w hostelu. Pracownicy socjalni byli łatwo identyfikowalni dzięki specjalnym kamizelkom.

W czasie trwania mistrzostw w całym kraju organizowano inicjatywy nawiązujące do tematyki mistrzostw świata, w tym m.in. sportowe festiwale dla dzieci i młodzieży. W ramach programu „Safe and Child Friendly School Initiative” UNICEF zorganizował ponad 20 sportowych wydarzeń w różnych częściach kraju, w każdym z nich uczestniczyło ponad 2 000 dzieci: grających w piłkę nożną, dopingujących kolegów czy uczestniczących we konkursach wiedzy nt. drużyn piłkarskich.

Przeprowadzono także akcję informacyjną (plakaty, artykuły w mediach) skierowaną do rodziców, w której informowano ich o potencjalnych zagrożeniach i wskazywano, w jaki sposób powinni zapewnić bezpieczeństwo swoim dzieciom.

Kampanie społeczne

WRPA prowadzono wiele działań edukacyjnych mających na celu podniesienie świadomości społeczeństwa nt. handlu ludźmi i sposobach ochrony dzieci przed tym procederem. Kampanią o najszerzym zasięgu była kampania UNICEF „Red Light Campaign 2010”.

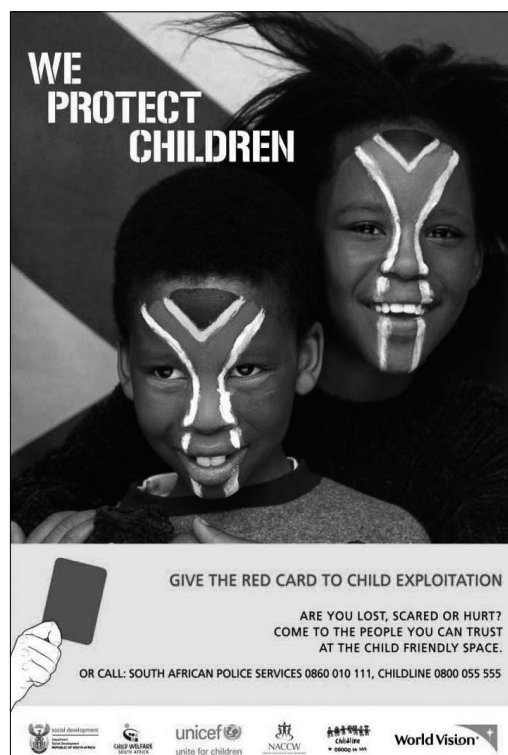
Kampania swoją pierwszą odsłonę miała forum Międzynarodowej Organizacji Pracy (International Labour Organisation) w 2002 r. i miała na celu poniesienie wiedzy nt. komercyjnego wykorzystywania dzieci. Symbolem kampanii stała się czerwona kartka nawiązująca w stylistyce do kary sto-

sowanej na piłkarskich boiskach (czerwoną kartkę otrzymuje zawodnik, który w znaczący sposób przekroczył przepisy gry, a kara jest równoznaczna z usunięciem zawodnika z boiska). Przekazy kampanii był wykorzystywane w czasie Mistrzostw Świata w Piłce Nożnej w Berlinie, w 2006 r., a także w czasie Pucharu Narodów Afryki w 2009 r. W związku z symboliką nawiązującą do piłki nożnej, kampania została ponownie przypomniana w ramach mundialu w RPA. Cele kampanii to:

- przekazanie dzieciom informacji o ryzyku krzywdzenia ze strony dorosłych i wskazanie miejsc, gdzie dziecko może szukać pomocy;
- dostarczenie informacji rodzicom, jak chronić dziecko przed wykorzystaniem komercyjnym;
- informowanie turystów o tym, że wykorzystywanie seksualne dzieci jest przestępstwem;
- podniesienie świadomości społecznej nt. handlu dziećmi i sposobów ochrony dzieci przed tą formą krzywdzenia;
- dostarczenie informacji o telefonach pomocowych i interwencyjnych.

UNICEF przygotował wiele ulotek i plakatów skierowanych do dzieci, rodziców i turystów. Ponad 500 tys. materiałów zostało rozdystrybuowanych w całym kraju. UNICEF przy współpracy z jedną z najbardziej popularnych sieci stacji benzynowych, jak i sieci hoteli i wypożyczalni samochodów, dystrybuował specjalną „czerwoną kartkę” (ze względu na specyfikę RPA, w którym większość turystów porusza się wypożyczonym samochodem ten kanał dystrybucji był bardzo istotny). Ulotka wielkości karty kredytowej zawierała komunikat „Stop wykorzystywaniu dzieci: reaguj i chroń dzieci” (*“Give the red card to child exploitation: Be aware and keep children safe”*), jak również numery telefonów, pod którymi można było zgłaszać niepokojące sytuacje dotyczące dzieci.

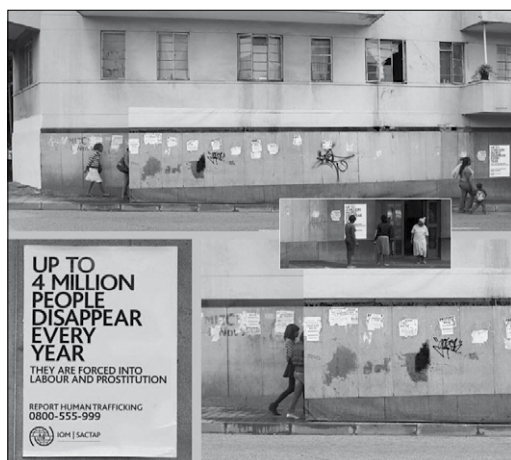
Na karcie znajdowały się także numery telefonów, pod które mogło zadzwonić dziecko w sytuacji, gdy padło ofiarą przemocy (czyli Childline and Child Welfare South Africa). Kampania miała szeroki zakres, wiele działań było podejmowanych przez lokalne organizacje i działania te są kontynuowane także po zakończeniu mistrzostw świata. Warto wspomnieć, że dzięki zaangażowaniu m.in. Southern Africa Network against Trafficking and Abuse of Children (SANTAC) działania informacyjne były realizowane także w innych państwach południowej Afryki: Zimbabwie, Mozambiku, Lesoto, Suazilandzie, Zambii, Malawi oraz Botswanie.

Plakat kampanii z „czerwoną kartką”; ulotka i plakat kampanii dostępny na stronie: www.unicef.org/southafrica/resources_5693.html

Międzynarodowa Organizacja ds. Migracji (IOM) wraz z 16 organizacjami z całego kraju przygotowała działania informacyjne

i edukacyjne skierowane głównie do rodziców z terenów wiejskich i najbiedniejszych osiedli miejskich. Jedną z kampanii była realizowana w Soweto (część Johannesburga) pod nazwą „Każdego roku znika około 4 milionów ludzi”. Kampania była realizowana za pomocą billboardów oraz specjalnie zaaranżowanej przestrzeni ulic i chodników: przed murami szkół i ulic postawiono tunele z fałszywymi ścianami, które optycznie zlewały się z rzeczywistym ogrodzeniem. Obserwatorzy z drugiej strony ulicy mogli ulec wrażeniu, że przechodnie nagle znikają. Wiszący obok jaskrawożółty plakat wyjaśniał: „Każdego roku znika około 4 milionów ludzi. Są zmuszani do pracy i prostytucji. Zgłaszaj przypadki handlu ludźmi” (*“Up to 4 million people disappear every year. They are forced into labour and prostitution. Report human trafficking.”*) i podawał numer bezpłatnego pomocowego telefonu.

Plakat kampanii „Przechodnie nagle znikają”; więcej o kampanii na stronie: www.kampaniespoleczne.pl/kampanie,1436,przechodnie_nagle_znikaja

Działania edukacyjno-informacyjne Międzynarodowej Organizacji ds. Migracji wokół mistrzostw świata były nasileniem aktywności jakie IOM realizuje od 2003 r. pod nazwą SACTAP (The Southern African Counter-Trafficking Assistance Programme). Program ten

ma na celu wspieranie instytucji rządowych i pozarządowych w walce z problemem handlu ludźmi, jak również rozwijać system pomocy dla ofiar i promować wiedzę nt. problemu. SACTAP ma cztery kluczowe komponenty: pomoc ofiarom handlu, rozwój wiedzy nt. problemu, badania i zbieranie danych nt. handlu ludźmi w regionie oraz informowanie i wzrost świadomości społecznej nt. problemu. W ramach działań SACTAP udało się m.in. ustanowić bezpłatną linię pomocową dla ofiar i osób zagrożonych handlem w RPA, Zambii i Zimbabwe, przeszkolić ponad 3 000 pracowników instytucji rządowych i pozarządowych w rejonie, jak również opublikować wydawnictwa nt. problemu handlu ludźmi. SACTAP zorganizował także jedną z najbardziej widocznych kampanii nt. handlu ludźmi, której przekazy — w językach narodowych (ponad 20) — są dostępne w każdym z krajów regionu.

Plakat kampanii SACTAP; więcej na stronie: www.iom.org.za/CounterTrafficking.html#SACTAP

praktyka

Hotele

Kampania informacyjna (podobnie jak w Niemczech i Grecji) w 2010 r. objęła także hotele w RPA. Popularne sieci hotelowe, jak i pojedyncze hotele były zapraszane przez organizacje pozarządowe do udziału w projekcie mającym na celu zwalczanie handlu dziećmi. Hotele zachęcane były przede wszystkim do przeszkolenia personelu w zakresie identyfikacji dzieci zagrożonych wykorzystywaniem, jak również w procedurze interwencji w sytuacji, gdy na

terenie lub w pobliżu hotelu zauważono nieletnich, którzy świadczyli usługi seksualne. Hotele zachęcane były także do podpisania dokumentu przygotowanego przez ECPAT — *Code of conduct for the protection of children from sexual exploitation in travel and tourism*. Dokument zawierał zobowiązanie danego przedsiębiorcy do wspierania odpowiedzialnego biznesu, chroniącego dzieci przed wykorzystywaniem seksualnym na terenie danego obiektu.

6 kryteriów odpowiedzialnego biznesu ECPAT

Dostarczyciele usług turystycznych podpisujący dokument zobowiązują się do wprowadzenia w życie w swoich placówkach następujących punktów:

1. Ustalenie regulaminu jasno sprzeciwiającego się wykorzystywaniu komercyjnego dzieci.
2. Przeszkolenie personelu w zakresie problemu wykorzystywania komercyjnego dzieci.
3. W umowach z podwykonawcami zawieranie klauzul wykluczających korzystanie z materiałów i usług wyprodukowanych przy użyciu pracy dzieci.
4. Dostarczenie turystom, korzystających z usług sygnatariusza, informacji o problemie wykorzystywania dzieci, np. broszur, ulotek, krótkich filmów *etc.*

5. Poinformowanie o swoich działaniach współpracowników w krajach, z którymi sygnatariusz współpracuje.
6. Składanie raportów do ECPAT z działań podjętych na rzecz ochrony dzieci.

Część z sieci hotelowych przystąpiła do działań związanych z ochroną dzieci przed przemocą, przede wszystkim poprzez szkolenia dla pracowników, jak również prezentację materiałów informacyjnych na terenie hoteli. Niektóre sieci hotelowe włączyły się także w kampanię UNICEF i dystrybuowały wśród swoich klientów ulotki dotyczące problemu wykorzystywania komercyjnego dzieci.

Zakończenie

Nie są dostępne statystyki pokazujące skuteczność działań podjętych na rzecz ochrony dzieci przed wykorzystaniem komercyjnym. Nawet jeśli opracowania powstaną, nie będzie ich można z niczym porównać, ponieważ przed mistrzostwami nie zbierano danych statystycznych dotyczących handlu dziećmi.

Mistrzostwa świata spowodowały, że temat handlu dziećmi był często poruszany

przez media — zarówno międzynarodowe, jak i krajowe. Przyczyniło się to do przyspieszenia prac nad ustawą penalizującą proceder handlu ludźmi w RPA, jak i do wzmocnienia działań skierowanych do ofiar handlu. Organizacje pozarządowe działające w RPA, choć chwalą podjęte działania, zwracając uwagę, że bez skutecznej walki z dwoma podstawowymi problemami: biedą i problemem HIV/

AIDS dzieci będą wciąż narażone na rekrutację ze strony handlarzy. Jedna z matek wypowiadająca się w badaniu nt. wiedzy o zagrożeniach dla dzieci powiedziała wprost: „Tak, wiem, że osoba, której powierzamy dziecko może okazać się oszustem, ale co nam pozostaje? W naszym domu nie ma pieniędzy,

nie ma jedzenia jest nas szesnaścioro, a tylko czterech dorosłych. Głodne dzieci, bez ubrania nie pójda do szkoły, nikt im nie da pracy. Co nam pozostaje? Wierzyć, że nasz znajomy da naszemu dziecku pracę, która da mu jedzenie. W końcu dzieci innych wracają i są szczęśliwe”.

The organization of the 2010 FIFA World Cup in the Republic of South Africa was an occasion of immense historical significance – for the first time ever an African country was host to a sporting event of this magnitude. No sooner had the decision been announced, than the organizers were faced with a wave of criticism: RSA was being chastised for high crime rates, lack of proper infrastructure for players and tourists, as well as major social challenges – including human trafficking – that were inadequately handled by African states, including RSA. From early on South African authorities found themselves under severe pressure to meet divergent expectations in terms of organizing this sporting event, as well as reforming legal framework and practice of support activities.

With the aid of international organizations, measures aimed at protecting children against commercial exploitation first started to be introduced as early as two years before the World Cup. Nonetheless, the majority of actions and the peak of public attention happened in the very year of the Championship.

Literatura

- UNICEF (2010), *2010 FIFA World Cup™ UNICEF South Africa Programmes*, www.unicef.org/media/files/What_is_UNICEF_doing_CRC_colours2_6page_3105.pdf
- UNOSDP (2010), *2010 FIFA World Cup in South Africa: A United Nations Perspective*, www.un.org/sport
- The Future Group (2007), *Faster, higher, stronger. Preventing human trafficking at the 2010 Olympics*, www.thefuturegroup.org
- Delpont E. (2005), *Human trafficking, especially of women and children in Southern Africa. Report prepared for United Nations Educational, Scientific and Cultural Organisation, United Nations Educational, Scientific and Cultural Organisation (2005)*
- Human Trafficking in Southern Africa — Baseline study*, World Hope for Africa (2009), World Hope for Africa 2009
- Human Trafficking, Sex Work Safety and the 2010 Games: Assessments and Recommendations Regarding Collateral Impacts*, Sex Industry Worker Safety Action Group (2009)
- UNICEF (2010), *FIFA World Cup In South Africa: A United Nations Perspective*, Information Kit, www.un.org
- International Labour Office (ILO) (2008). *Child trafficking in the Southern African sub-region*. International Labour Office.
- International Organisation for Migration (IOM) (2002). *IOM: TIP in South Africa*, www.iss.co.za/SEMINARS/11Dec02/IOM.ppt
- Kennedy J. (2009), *Shrouded Sins: An Exploration of Child Sex Tracking in South Africa*, http://escholar.salve.edu/pell_theses/43

- Kloer A. (2010), *Report: Hotels Failed to Address Child Trafficking at World Cup*, Time, www.time.com/time/magazine/article/0,9171,1952335-3,00.html
- Molo Songololo (2008), *Rapid assessment of impact of 2010 FIFA World Cup on the abuse, exploitation and trafficking of children*.
- Skinner B. (2010), *South Africa's New Slave Trade and the Campaign to Stop It*, Time, <http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,1952335-3,00.html#ixzz128xrn3vb>
- National Prosecuting Authority of South Africa (2010), *Tsireledzani: understanding the dimensions of human trafficking in Southern Africa. Research Report*, www.hsrc.ac.za/Document-3562.phtml
- Trafficking in Human beings, especially Women and Children in Africa. UNICEF Innocenti Research Centre (2003–2004).
- Vawda C. (2008), *Kicking off for 2010: Soccer knock-ons for children's rights—focus on Kwazulu Natal*, Durban: Children's Rights Centre.
- United Nations Development Programme (UNDP) (2009), *Development linkages between trafficking and HIV/AIDS*.
- United States Agency for International Development (USAID) (2009), *Anti-trafficking technical assistance, Nineteenth Quarterly Progress Report, 1 April 2009–30 June 2009*.
- US Department of State (2008), *Trafficking in persons report*, Washington, DC.
- Women and Law in Southern Africa Research and Education Trust (WLSA) (2008), *Red Light 2010 Campaign*, www.wlsa.org.zm/index.htm

O AUTORZE

KAROLINA LEWANDOWSKA — koordynator programów badawczych, edukacyjnych i profilaktycznych Fundacji Dzieci Niczyje. Autorka artykułów dotyczących profilaktyki krzywdzenia małych dzieci i wykorzystywania seksualnego dzieci. Od 2009 związana z działaniami południowoafrykańskich organizacji pozarządowych zajmujących się pomocą dzieciom osieroconych i zarażonych wirusem HIV, m.in. Child Welfare SA oraz LivVillage.